

KAPELSKI PLANINARSKI PUT (KPP)

putni vodič

Trasu Kapelskog planinarskog puta osmislili su članovi zagrebačkih planinarskih društava "Vihor" i "Kapela", a posebice treba istaknuti preminulog Želimira Kanturu, zanese-njaka i idejnog pokretača ove obilaznice.

PREDGOVOR PRVOM IZDANJU

Kapelski planinarski put plod je neizmjerne ljubavi njegovih graditelja prema goranskim ljepotama, posebice prema Bijelim stijenama. Nezaboravni trenuci što smo ih toliko puta proživjeli dočekujući izlazak sunca ili ispraćajući sunce s vrha Bijelih stijena, naveli su nas na pomisao da pođemo u nepoznate gudure i prema nepoznatim vrhuncima. Kada bi sunce izašlo i jutarnjim zrakama obasjalo obzorje pred nama, naš pogled šarao bi nepoznatim predjelima, sve tamo do naočitog grebena Velebita. I opet, kad je sunce zalazilo, gubila bi se u daljini nepregledna planina izgubljena u sumaglici. To nas je mamilo i zvalo.

Već prvi koraci u nepoznato uzbudili su našu maštu, tako da smo zamišljeni kružni put usmjerili prema uvijek privlačnom Jadranu. Kad se tome doda spoznaja kako se zapravo malo, s planinarskog stajališta, zna o Velikoj Kapeli, naša ideja se pretvorila u želju i, naposljetku, u ovo djelo koje je pred vama.

Nismo imali namjeru posvetiti se Velikoj Kapeli sa znanstvenog gledišta, već jedino i isključivo s planinarskog. Željeli smo da dugogodišnjoj povijesti hrvatskog planinarstva dodamo još jedan put kojim će sadašnje i buduće generacije kročiti, diveći se ljepotama naše lijepe domovine. Misleći tako, imali smo posebno na umu da će budući posjetilac KPP-a, osim neizmernih prirodnih ljepota što ih pružaju Bijele, Samarske i Kolovratske stijene, upoznati i ne manje zanimljivu povijest toga kraja, sve tamo od tvrdih Frankopanskih gradina srednjeg vijeka do Matić poljane naših dana. Taj predio je velika povijesna vjetrometina, koja u znanosti još nije dobila mjesto koje joj pripada. Ako naš put posluži tome cilju i navede planinare erudite i znanstvenike da s aspekta svojih disciplina prouče povijest, zemljopis, prirodopis i ljude ovoga kraja, bit ćemo zadovoljni i ponosni.

Gradeći Kapelski planinarski put uvijek smo imali na umu da on nije sveobuhvatan u smislu zemljopisnog prostiranja Velike Kapele, izuzevši Klek, no ipak smo radni naslov puta zadržali kao konačan.

U našem radu sudjelovali su mnogi dragi, odani prijatelji – članovi PD "Vihor" i PD "Rade Končar", kao i članovi drugih društava kojima zahvaljujemo. Ipak posebno moramo zahvaliti nesebičnoj pomoći i pregalaštvu triju članica, koje su nas pratile u svim našim pohodima diljem Velike Kapele: Ani Bedeniković, Vesni Gjurčević i Kristini Posavec. Također toplo zahvaljujemo planinaru i dragom prijatelju, akademskom slikaru grafičaru Antunu Bičaniću, koji je uredio ovu knjigu, izdao nacрте, značke i žigove, te dragom i vjernom prijatelju Milanu Bachu. Posebno smo zahvalni Šumariji Novi Vinodolski koja nam je darovala lokaciju s izgrađenom cisternom kao i materijal za sklonište u Dulibi.

Ovaj putopis posvećujemo 25. obljetnici PD "Rade Končar" i 10. obljetnici PD "Vihor".

Pisci

PREDGOVOR ČETVRTOM IZDANJU

Prošlo je već jedanaest godina od kako je izdano treće izdanje Vodiča, a u tom vremenu dogodile su se mnoge političke i društvene promjene u našoj domovini. Hrvatska je sada samostalna i neovisna država što je izborila tijekom domovinskog rata, a ti su događaji

imali velik utjecaj na stanje i održavanje Kapelskog puta. Na svu sreću rat nije neposredno zahvatio područje puta niti su stradali planinarski objekti, ali je prvih godina rata tijekom 1991 i 1992 bio upitan prolazak oko Bijelih stijena zbog nesređene situacije u Jasenku. Srećom, to se već 1992. god. smirilo i od tada je obilazak KPP-a potpuno siguran.

Cijelu planinarsku javnost, a posebice planinarska društva HPD "Vihor" i HPD "Kapela" teško je pogodila 1994. prerana smrt jednog od pisaca ovog Vodiča, Želimira Kanture. Njegovom smrću zastao je rad na upravo započetom obnovljenom izdanju ovog Vodiča, i ne samo to, ponestalo je za dugo pokretačke snage koja je Odbor KPP-a usmjeravala u nove zamisli. Njegova prisutnost ostavila je neizbrisiv trag u našim planinarskim društvima i teško je zamisliti da će se njegov nepresušni entuzijazam ikada moći nadoknaditi. Neka je našem Želimiru vječna hvala za sve što je učinio za dobrobit hrvatskog planinarstva a mi, njegovi sljedbenici na Kapelskom putu nećemo nikada zaboraviti da je taj put njegovo najveće djelo.

Ipak, došlo je vrijeme da se objavi novo izdanje Vodiča jer su promjene na putu, stanje i smještaj planinarskih objekata učinile staro izdanje nepouzdanim. Željeli smo nadalje da u samostalnoj hrvatskoj državi dostojno obilježimo dvadesetu obljetnicu otvorenja KPP-a i tom prigodom unesemo u novo izdanje Vodiča sve izmjene koje su se desile tijekom ovih jedanaest godina.

Sama trasa KPP-a nije izmijenjena, ali su izgrađeni neki novi planinarski objekti a neki su napušteni. Uređeno je novo sklonište u Dulibi, tzv. "zelena kuća" dobiveno na korištenje od šumarije Novi Vinodolski. Od 1990. kada je novo sklonište stavljeno u upotrebu, staro sklonište se više ne održava. Sklonište u Viništu je nadograđeno i pretvoreno u zatvoreni objekt – dom u Viništu. Međutim, u istoj kući pok. Anke Komadine uređeno je i sklonište tako da prolaznici uvijek imaju smještaj. Neke manje izmjene u trasi puta navedene su u opisu puta što nema većeg značenja za obilazak. Tijekom ovih godina na području kroz koje prolazi KPP, markirane su nove staze i otvorene nove obilaznice. Tako je kroz predjel Samarskih stijena HPD "Bijele stijene" iz Mrkoplja markiralo kružni put koji se na nekim mjestima dotiče markacija KPP-a, a što je opisu navedeno. Isto tako, na Bjelolasici se nalazi kontrolna točka Ravnogorskog planinarskog puta a neke su točke uvrštene i u Goranski planinarski put. Markacije na KPP-u se redovito i pažljivo održavaju i obnavljaju tako da ne bi trebalo doći do bilo kakove zabune i nedoumice.

Za vrijeme domovinskog rata i neposredno iza bilo je vrlo malo prolaznika KPP-a. Međutim od 1996. god. iznova raste broj posjetilaca pa je s toga i obnovljeno dežurstvo u domu na Bijelim stijenama od 1997. god. Iste godine uvedena su i ljetna dežurstva u domu na Viništu. Nadamo se da će u narednim godinama broj prolaznika i posjetilaca stalno rasti a time će naš put iznova opravdati svoje postojanje.

Uvjereni smo da će opisane izmjene na KPP-u pridonijeti još većom interesu istinskih ljubitelja prirode te da će Kapelski planinarski put zadržati naziv najbolje održavane obilaznice.

Zoran Gomzi

UPRAVLJANJE I OBJEKTI NA KPP-u

Kapelski planinarski put održavaju i brinu se o većini planinarskih objekata koji su na trasi KPP-a planinarska društva "Vihor" i "Kapela" i „INA Bjelolasica“ iz Zagreba. Radi koordinacije rada osnovan je Odbor KPP-a, zajedničko tijelo obaju društava. Rad Odbora reguliran je posebnim pravilnikom. U njemu ima devet članova, po tri člana iz svakog društva. Predsjednik Odbora bira se na dvije godine i naizmjenično je član iz sva tri društva. Prihodi i troškovi održavanja puta vode se na posebnim stavkama u društvima. Prihodi su uglavnom od prodaje dnevnika te nedavno i od noćenja u kući u Viništu.

Ako je potrebno, društva solidarno sudjeluju u pokrivanju troškova održavanja KPP-a. Trasa puta se redovito godišnje uređuje i po potrebi markira. Radne akcije se organiziraju obično za veće radove oko održavanja objekata. Sav rad je isključivo na dobrovoljnoj osnovi.

Dotiraju se samo putni troškovi prijevoza za radne akcije na objektima koji su u nadležnosti Odbora kao i dežurstva u Viništu.

Na trasi KPP-a postoji cijeli niz planinarskih objekata – domova, skloništa i nadstrešnica. Njima upravljaju različita planinarska društva, a o većem dijelu brine Odbor KPP-a. Slijedom, od Vojnog Tuka do Klenovice to su:

- Dom u Tuku kojim upravlja HPD “Bijele stijene” iz Mrkoplja a koji je sada dat u zakup ali planinari i dalje imaju odgovarajući popust..
- Kuća na Jančarici pod upravom HPD “Bijele stijene”, Mrkopalj.
- Sklonište na Jančarici, također pod upravom HPD “Bijele stijene”.
- Sklonište “Jakob Mihelčić” na Bjelolasici, „INA Bjelolasica“
- Otvorena nadstrešnica na Okruglici, Odbor KPP-a.
- Ratkovo sklonište u Samarskim stijenama, pod upravom HPD “Velebit”, Zagreb.
- Dom na bijelim stijenama, HPD “Kapela”, Zagreb.
- Sklonište “Miroslav Hirtz” na Bijelim stijenama, HPD “Kapela”, Zagreb
- Otvorena nadstrešnica na Mjesečevoj glavi pod V. Javornicom, Odbor KPP-a.
- Sklonište u Dulibi, Odbor KPP-a..
- Kuća u Viništu, Odbor KPP-a .
- Sklonište u Viništu, Odbor KPP-a.

Više podataka o navedenim objektima navodi se u opisu Kapelskog planinarskog puta. Načelno se može reći da su svi domovi i skloništa u dobrom stanju te da ih planinari kao i ostali prolaznici mogu koristiti. Dom u Tuku otvoren je preko cijele godine. Dom na Bijelim stijenama i kuća u Viništu otvoreni su vikendom preko ljetnih mjeseci. Naravno, za veće grupe moguć je i dogovor o korištenju izvan redovitih dežurstava. Boravak u kući na Jančarici potrebno je dogovoriti s HPD “Bijele stijene”. Sva skloništa su objekti otvorenog tipa.

UPUTE PROLAZNICIMA KPP-a

Dnevnik se može osobno nabaviti u prostorijama oba društva i to četvrtkom od 19 – 21 h u prostorijama HPD “Vihor”, Prilaz Đure Deželića 31 , Zagreb, srijedom od 19 – 21 h u prostorijama HPD “Kapela”, Maksimirska 51, Zagreb te svake druge srijede u prostorijama HPD „INA Bjelolasica“, Gajeva 46. Na adrese društava „Kapela“ i „Vihor“ mogu se dnevnicu naručiti i pismeno. Kontakt adresa društva „INA – Bjelolasica“ je Zlatko Glavina, Drage Gervaisa 33, Zagreb, tel 01/64 51 746.

Vlasnik dnevnika dužan je osobno obići kontrolne točke, što dokazuje otiskom kontrolnih žigova, kao i upisom u knjige koje se nalaze na kontrolnim točkama. Vrijeme prolaza cijelog puta nije ograničeno. Odbor KPP-a obvezuje se da će u roku od 60 dana vratiti uredno ispunjeni dnevnik pošiljaocu zajedno sa značkom – priznanjem, i to pouzećem. Odbor jamči za svaku uredno ispunjenu knjižicu koju prate i upisi u kontrolne knjige, odgovarajuću značku – priznanje.

Vlasnik dnevnika koji uoči nestanak žiga ili upisne knjižice na kontrolnoj točki treba o tome obavijestiti Odbor i to u roku od 15 dana. Nakon toga neće se priznati prolaz kroz tu kontrolnu točku.

Pri ophodnji KPP-a prolaznici trebaju voditi posebno računa o zaštiti prirode, jer su Bijele i Samarske stijene strogi prirodni rezervat.

Najbolji su uvjeti za obilazak KPP-a od polovice lipnja do sredine rujna. Posjetiocima se preporučuje da nose svu planinarsku opremu posebice zaštitu od kiše jer je taj kraj poznat po čestim promjenama vremena. Kako su cisterne s vodom svakom dostupne, dobro je imati sredstvo za pročišćavanje vode a voda se može i prokuhati. Treba reći da tijekom ovih 20 godina nije bilo nikad problema s vodom niti njenom kakvoćom.

Obilazak KPP-a zimi je vrlo naporan i zahtijevan te se preporučuje samo iskusnim i dobro pripremljenim planinarima.

I. OPĆI DIO

PRIRODNE ZNAČAJKE

Zemljopisno – geološki prikaz

Velika Kapela zahvaća područje koje je omeđeno sa sjeverne strane magistralnom cestom Zagreb – Rijeka a s južne strane cestom Josipdol – Brinje – Vratnik – Senj. S istočne strane sklop prelazi u niz kraških polja (Ogulinsko, Oštarijsko, Plaško) dok se prema zapadu obronci Kapele spuštaju prema moru. Unutar tih granica mogu se naznačiti tri uspređa gorska lanca a koji zajedno čine sklop Velike Kapele. Istočni lanac počinje na sjeveru s Bjelolasicom (1533 m), kao najvišim vrhom čitavog sklopa i proteže se preko Debelog vrha (1050 m) i Crnog vrha (1102 m) do prijevoja Vrata (888 m) preko kojeg prolazi spomenuta cesta Josipdol – Senj. Južno od tog prijevoja nastavlja se sklop Male Kapele

Srednji greben, zapadno od spomenutog, počinje kod Mrkoplja Čelimbašom (1089 m) te se nastavlja s Velikom i Malom Crnom kosom (1223 i 1163 m) na Samarske (1302 m) i Bijele (1335 m) stijene. Iza njih se lanac produžuje na Veliku Javornicu (1375 m) najvišu točku ovog niza a zatim se nastavlja u smjeru Bijele grede (1103 m) i Bitoraja (1107 m), južno od Drežnice.

Treći, najzapadniji lanac počinje Burnim Bitorajem (1385 m) iznad Ličkog polja, obuhvaća Viševicu (1428 m), najvišu točku niza, te se produžava preko Smolnika (1279 m) na Ričičko bilo (1286 m), sve do dugog grebena Kolovratskih stijena (1091 m), a završava Alinim bilom (1120 m) i Crnim vrhom (1133 m). Osnovni je smjer pružanja čitavog sklopa dinarski, tj. sjeverozapad – jugoistok, ali unutar područja postoje i znatna odstupanja od tog smjera.

Prosječne visine vrhova variraju između 1000 i 1500 m, a unutar njih smještene su brojne planinakse doline, krške uvale i manja polja (Jasenačko polje, Duliba, Matić poljana, Kolovratsko polje itd.)

Podloga tih planina izgrađena je iz mezozojskih vapnenaca i dolomita koji su uvjetovali specifičan reljef u obliku krša. Posebice je to istaknuto u Bijelim, Samarskim i Kolovratskim stijenama, koje se sastoje od uslojenih vapnenaca i gromadastih vapnenih breča a što je uzrokom nastanka njihove posebne morfologije. Bijele, Samarske i Kolovratske stijene su i danas prilično nepristupačne i teško prohodne zbog izvanredno razvijenog krša, s bizarnim oblicima stijena, oštrim vrhovima i liticama visokim i do 50 m, tornjevima, žljebovima oštrim i tankim kao papir, uskim prolazima, provalijama i ponorima u kojima se cijele godine zadržava snijeg. Neprohodnost povećava i bujna vegetacija koja u unutrašnjem dijelu stijena nije dirnuta ljudskom rukom. Visoke jele, otporna borovica i zakržljala bukva sprečavaju prolaz kroz labirinte stijena, pa je zbog svega toga 1985. god. uže područje Bijelih i Samarskih stijena proglašeno strogim prirodnim rezervatom.

Klima

Područje Velike Kapele ima sve značajke planinanske klime sjeverne jadranske regije. Naročito su istaknute dvije osobitosti – duge i hladne zime s mnogo snijega, te mnogo padalina cijele godine, a najviše u jesen i proljeće. Značajne su i dnevne amplitude temperature, osobito ljeti. Za područje Bijelih, Samarskih i Kolovratskih stijena značajne su i mikroklimatske razlike koje potječu od osunčanosti pojedinih mjesta, a što posredno određuje i biljni pokrov stijena. Za cijelo područje poznate su i iznenadne promjene vremenskih prilika, što je posljedica blizine mora.

Iako cijelo područje Velike Kapele dobiva znatne količine oborina, postoji samo nekoliko stalnih tokova, odnosno potoka, koji poniru (Jasenački potok, Crni potok itd.). To se dešava zbog propusnosti toga tla, kroz koje se voda gubi pukotinama u podzemlje. Poznato je, na primjer, da se Jasenački potok, koji ponire u jugoistočnom dijelu Jasenačkog polja, ponovno pojavljuje u Krakaru.

Biljni i životinjski svijet

Područje Velike Kapele, kao i cijelog Gorskog Kotara, floristički pripada ilirskoj regiji – pojasu gorskih i pretplaninskih bjelogoričnih i crnogoričnih šuma uz pojas klekovine, jače izražen na Bjelolasici a tek neznatno na Bijelim stijenama. Od šumskih zajednica tu se nalaze: šuma bukve i jele, pretplaniska šuma bukve, pretplaninska šuma smreke i osobito interesantna zajednica gorskog javora, bukve i jele. Na Bijelim i Samarskim stijenama sačuvane su mnoge biljne rijetkosti koje se ne bi očekivale na tako niskim planinama. To su runolist (*Leontopodium alpinum*, var. *crasense*), dragušac (*Senecio doronicum*), divokozjak (*Doronicum austriacum*), kamenika (*Saxifraga aizoon*), srčanik (*Gentiana symphyandra*), kranjski ljiljan (*Lilium carniolicum*), šumarica sasa (*Anemone alpina*), alpski kotrljan (*Eryngium alpinum*), jedič (*Aconitum variegatum* i *vulparia*) i alpski ribiz (*Ribes alpinum*). Na Kolovratskim stijenama izražen je već utjecaj mora, pa mnoge od navedenih vrsta tu ne rastu ali se zato pojavljuju nove, npr. presličica (*Muscari botryoides*). Silazeći prema moru vegetacija se postupno mijenja u tipično mediteransko primorsku. Tu nas dočekuje kadulja (*Salvia*), primorski vrijesak (*Saturea montana*), i mnoge druge.

Životinjski svijet zastupljen je brojnim vrstama koje se nalaze i drugdje u Gorskom Kotaru. Od zvijeri se susreće medvjed, i to po šumama oko Bjelolasice, Bijelih, Samarskih i Kolovratskih stijena. Povremeno se na tom području pojavljuju vukovi, a lisica, tvor, kuna i divlja mačka stalni su stanovnici šume. Šume oko Velike Javornice i Ričičkog bila nastanjuju jeleni, a u cijelom području žive srne, jazavci, zečevi, vjeverice i puhovi. Ptičji je svijet zastupljen značajnim rijetkim vrstama kao što su alpski kos grlaš (*Marula alpestris*), alpska čavka (*Pyrhocerax alpinus*) i alpska stjenjakuša (*Tichodroma muraria*).

II. OPIS PUTA

1. VOJNI TUK (KT-1) – BJELOLASICA (KT-2), 3 h

Pristup

Vlakom ili autobusom do Delnica, a odatle lokalnim autobusom do Mrkoplja. Iz središta mjesta prema smjerokazu Vojni Tuk ići asfaltnom cestom do planinarskog doma (3 km). Do doma je moguće, naravno, i osobnim kolima.

Vojni Tuk

Mjesto Vojni Tuk smješteno je pri kraju doline ispod planine Maj (1269 m) na 875 m/nm. Planinarski dom koji je dat u zakup temeljito je obnovljen i uređen. U njemu je moguće noćiti i dobiti ostale ugostiteljske usluge. Poželjno je najaviti se prije dolaska radi osiguranja noćenja. Žig KT-1 nalazi se u domu.

Izleti iz doma

- Maj (1 h)
- Čelimbaša (1 h)
- Begovo Razdolje (1,5 h)

Od doma krenuti udesno, na istok, asfaltnom cestom, približno 100 m, a zatim uzbrdo asfaltnom kraticom do ponovnog spoja s galvnom cestom. Malo zatim staza napušta cestu i prateći markacije poći u desno, na istok uzbrdo preko livade, te u nastavku stazom uz rub šume do ceste na početku Matić poljane.

Matić poljana

Izuzetno lijepa poljana na oko 1030 m/nm. Na sjevernoj strani poljane nalazi se spomenik kojim se obilježila tragična smrt više pripadnika partizanske jedinice koja se po

velikoj mećavi i niskoj temperaturi probijala 1944. god. iz Drežnice prema Tuku. To je niz kamenih gromada usađenih u zemlju i koji time simboliziraju kolonu boraca.

Od izlaska na Matić poljanu može se napustiti cesta i nastaviti ravno livadom, tako da kamena kolona ostane s lijeve, sjeverne, strane. Nastaviti u istom, istočnom smjeru kroz šumarak borova sve do ponovnog spoja s cestom. Tu se nalazi i smjerokaz. Do te točke može se stići i idući cestom od početka Matić poljane. Od Tuka do smjerokaza je oko 1 h hoda. Kod smjerokaza staza napušta cestu i skreće u lijevo u sjevernom smjeru te prolazi pored lovačke čeke i zalazi u šumu postepeno se penjući do planinarskog doma i skloništa na Jančarici, 40 min od smjerokaza. Sveukupno od Tuka do Jančarice je oko 1 h 40 min laganog hoda.

Jančarica

Dom i sklonište na Jančarici smješteni su na prijevoju ispod kojeg se vidi Vrbovska poljana na visini od 1236 m/nm. Kuću je HPS-u darovala šumarija iz Mrkoplja Bila je gotovo dotrajala i zapuštena dok ju nije preuzelo planinarsko društvo "Sutjeska" iz Zagreba. Predvođeni velikim zaljubljenikom u Veliku Kapelu, generalom Žarkom Alujevićem – Feđom, marljivi članovi društva potpuno su uredili kuću i boravak u njoj učinili izuzetno ugodnim. Kako namjernici ne bi ostali bez zaštite i mogućnosti noćenja isto društvo je 1980. god. izgradilo tik do kuće, na južnoj strani omanje sklonište sa 6 ležaja. Nakon domovinskog rata kuća i sklonište su dati na upravljanje planinarskom društvu "Bijele stijene" iz Mrkoplja.

Kuća je snabdjevena potrebnim priborom i ima 12 kreveta. Kako je zaključana, potrebno se obratiti na planinarsko društvo u Mrkoplju za boravak u njoj. S istočne strane kuće nalazi se cisterna s pumpom za vodu. Uvijek treba ostaviti punu bocu vode radi nalijevanja kako bi se i drugi planinari mogli snabdjeti vodom.

Do doma na Jančarici moguće je prići šumskom cestom iz Begova Razdolja (6,5 km) ili iz Jasenka (13 km) do Vrbovske poljane. Od tamo se cesta uspinje do samog doma (1 km)

Izleti s Jančarice

- Šumarske kuće na Plani (oko 1 h)
- Okruglica poljana (oko 1 h)

Od doma krenuti na sjever spuštajući se preko livadice do ceste i njome do Vrbovske poljane (10 min). Prvo se udesno odvaja šumska cesta i njome vodi stara markacija za Planu (ne obnavlja se!). Inače, tom se cestom dolazi do Okruglice poljane (30 min).

Nastaviti dalje do spoja s glavnom cestom gdje je postavljen i smjerokaz. U lijevo, na zapad, ide se u Begovo razdolje (6,5 km), a u desno, na istok, u Jasenak (13 km). Naša markacija nastavlja cestom u smjeru Jasenka (3 min) a zatim ulazi u šumu označenom kraticom kojom ponovno izlazi na cestu. Ići njome oko 300 m do označenog smjerokaza a tada se markacija odvaja od ceste skrećući u lijevo na sjever.

Ako se nastavi cestom oko 300 m dolazi se do šumarske kuće pored koje je cisterna s vodom. Voda je uvijek dostupna ali za vađenje vode potrebno je imati konop dužine oko 2 m.

Ako ste odlučili ići izravno u sklonište "Jakob Mihelčić" na Bjelolasici valja nastaviti cestom još oko 1800 m do smjerokaza, odnosno do markacije KPP-a koja dolazi s Bjelolasice i doma. Tu skrenuti u lijevo, strmo uzbrdo u sjevernom smjeru te slijediti markaciju do doma (45 min).

Kapelski planinarski put nastavlja stazom u sjevernom smjeru isprva položito a zatim sve strmije do serpentina što su ih 1981. god. uredili članovi planinarskog društva "Sutjeska" iz Zagreba (20 min). Pri kraju serpentina valja poći strmo uzbrdo, kroz nisku bukovinu do raskrižja i smjerokaza na vršnom grebenu Bjelolasice (10 min). Odatle lijevo, na zapad, do vrha Bjelolasice koji se zove Kula oko 5 min hoda.

Bjelolasica

Vrha planine nalazi se na 1533 m/nm i najviša je točka u Velikoj Kapeli. Označen je geodetskom oznakom u obliku omanje kule odakle potječe pučki naziv Kula. Na zasebnom, niskom željeznom stupu jugozapadno od Kule nalazi se žig KT-2.

S vrha se pružaju najljepši vidici: na zapadu se naziru otoci Krk, Cres, Lošinj te Kvarnerski zaljev s Učkom, prema sjeverozapadu u daljini se vide Julijske Alpe s Triglavom, Kamniške Alpe s Grintavcem, a bliže su goranski vrhovi – Zagradski vrh, Burni Bitoraj i Višnjevica te Risnjak, prema sjeveru vidi se Mirkovica, Ravna Gora i u daljini Medvednica, a po bistroj noći vide se čak i svjetla Zagreba, na istoku se nazire u daljini Lička Plješivica, na jugoistoku se pruža pogledu cijeli greben Velebita od Svetog brda do Vratnika, na jugu su Velika Javornica, Bijele i Samarske stijene, Kolovratske stijene te bezbroj većih i manjih vrhova. Vidljivost zavisi od atmosferskih prilika, ali su najčišći vidici svakako zimi.

2. BJELOLASICA (KT-2) – SAMARSKJE STIJENE (KT-3), 3h

Od vrha Kule treba se vratiti do smjerokaza, odnosno raskrižja (2 min), a zatim produžiti na suprotnu stranu u istočnom smjeru držeći se golog grebena i njime ići do izrazitog prijevoja – Kulskih njivica s postavljenim smjerokazom. Dalje na istok naglo se uzdiže vrh, kota 1530 m preko koje staza vodi na Gomirkovicu i skijaški centar Bjelolasica. Ako se od smjerokaza krenu na lijevo, sjever, markirana staza preko Ostrožice, vidljiva ali slabo održavana vodi u rekreacijski centar Bjelolasica u selu Vrelo.

Staza KPP-a od smjerokaza skreće u desno, na jug, niz travnatu padinu i spušta se do skloništa “Jakob Mihelčić”, 2 min.

Planinarsko sklonište “Jakob Mihelčić”

Sklonište je smješteno ispod prijevoja u zaklonjenom mjestu od jakih sjeverozapadnih vjetrova. Izgrađeno je 1986. god. u organizaciji Odbora KPP-a. Radovima i organizacijom rukovodio je Želimir Kantura a u izgradnji su kao nosioci sudjelovala planinarska društva “Vihor”, “Končar” i “Sutjeska”, svi iz Zagreba te “Bijele stijene” iz Mrkoplja i “Višnjevica” iz Ravne Gore. Svoju pomoć pružila su mnogobrojna planinarska društva i organizacije kao i velik broj pojedinaca koji su uložili neizmjeran napor da ovo velebno zdanje bude predano na upotrebu planinarima. Kapacitet skloništa je 16 ležaja kat , peći i nužnim osnovnim inventa-

rom. U predvorju je spremište za drva. Sa zapadne strane kuće je cisterna, stalno otvorena s pitkom vodom. Sklonište posjeduje i podrumsku prostoriju koja je zaključana i koja služi za smještaj nužnog materijala za održavanje skloništa. Od godine 2004. o skloništu brine HPD „INA Bjelolasica“.

Pristupi s kloništu

- Iz Jasenka asfaltnom cestom do raskrižja s begovom stazom (makadam) gdje je postavljen putokaz za Bijele stijene. Begovom stazom oko 6 km do raskrižja sa šumskom cestom za Begovo Razdolje i Gomirkovicu. Tom cestom dalje i kod prvog raskrižja krenuti u lijevo jer se desno, na sjever odvaja šumska cesta koja se penje na Gomirkovicu. Cestom još oko 3 km do vidljivog putokaza koji označava ulaz staze za sklonište i vrh Bjelolasice.
- Iz Begovog Razdolja šumskom cestom do Vrbovske poljane i dalje nastavkom prema Jasenku, pokraj šumarske kuće do spomenutog prije putokaza za Bjelolasicu (oko 9 km).

Od skloništa treba poći markacijom KPP-a nizbrdo prema šumi i slijediti ju dalje stazom u serpentinama koje su za potrebe izgradnje skloništa rekonstruirali graditelji. Stazu danas presijecaju ili idu njome šumske vlake koje su napravljene za izvačenje drva. Staza nakon 30 min izlazi na šumske cestu Jasenak - Begovo razdolje gdje je postavljen lijepi putokaz. Od tog mjesta krenuti cestom nekoliko metara na lijevo (jugoistok) a zatim napustiti cestu kod označenog smjerokaza i ući u šumu na desnu stranu u jugozapadnom smjeru. Staza slijedi staru šumsku vlaklu i prolazi položito kroz visoku šumu a zatim se postepeno penje skrećući na lijevo a zatim oštro na desno u zapadnom smjeru spušta se do šumske ceste koja povezuje Vrbovsku poljanu s Okruglicom. Na ulazu staze na cestu postavljen je smjerokaz. Cestom nastaviti u lijevo (jugoistok) oko 800 m do označenog raskrižja. Do ovog mjesta od ceste Jasenak – Begovo Razdolje oko 35 min. Jedan krak šumske ceste nastavlja dalje u istom pravcu (jugoistok) i njime se može za oko 20 min doći do izuzetno lijepe doline Rapavica poljana. Markacija KPP-a od raskrižja skreće drugim krakom ceste na desno (zapad) da bi nakon 100 m napustila cestu koja obilazi Okruglicu s istočne strane. Staza se spušta uz rub vrtače i izlazi na Okruglicu i njome uz dva manja jezercica do sredine livade gdje je izgrađenja nadstrešnica. U jezercima je uvijek voda (nije za piće) a u kasnu jesen svojom bojom stvaraju prekrasan ugođaj, naročito ako se posjetilac nalazi iznad njih, na mjestu s kojeg se vidi greben Bjelolasice. Od nadstrešnice staza vodi uzbrdo u zapadnom smjeru i ulazi u šumu penjući se prema prijevoju ispod vrha Bucala (1338 m). Iza prijevoja staza se spušta nizbrdo držeći se uglavnom koritom bujičnjaka i šumskih vlaka do mjesta znanog kao Palirova voda. Odavde dalje nastavlja se u jugozapadnom smjeru širokom zapuštenom vlakom koja prelazi u šumsku cestu te se nakon 500 m izlazi na Begovu stazu. Ovdje je raskrižje markiranih puteva, postoji putokaz. U lijevo, jugoistočno, cestom prema Jasenku nakon 15 min dolazi se do odvojka šumske ceste kojom se prilazi na Samarske stijene.

Markacija KPP-a od putokaza ide cestom u desno, na zapad u smjeru Plane oko 2 min do odvojka šumske ceste koja prilazi s južne strane i koja je sada rijetko korištena . Tim odvojkom staza nastavlja oko 3 min i zatim zakreće u šumu na lijevo u istočnom smjeru kod postavljenog smjerokaza. Staza slijedi zaraslu šumsku vlaklu kroz izuzetno lijep predjel između vrtača i stijena penjući se postepeno uzbrdo. Nakon oko 20 min hoda ispred izrazite kamene gromade staze skreće na lijevo (sjever) i spušta se u noviju šumsku vlaklu kojom se udesno (istočno) za 3 min izlazi na označenu stazu Mrkopaljskog planinarskog puta (MPP). Od tog raskrižja gdje je postavljen i putokaz markacije KPP-a i MPP-a idu zajedno do na vrh Samarskih stijena. Staza skreće na desno (južno) uzbrdo oko 5 min i zatim na lijevo (istok) do pod veliku prevjesnu stijenu. Tada valja oštro uzbrdo pored stijene izgrađenim serpentinama kroz kamenjar i rijetku šumu do izrazitog kamenog nosa. Iza stijene staza ulazi u oveci dolac - vrtaču. Pred nama se diže stijena posuta borovicom koja zaklanja sam vrh Samarskih stijena. Markacija se pred ulazom sastaje se stazom KPP-a koja dolazi s lijeve (istočne) strane iz smjera Ratkovog skloništa i kojom ćemo dalje nastaviti. Međutim, prije se valja ispeti na vrh Samarskih stijena kratkim usponom kroz raspuklinu kamene gromade. Na vrhu se nalazi kutija sa žigom KT-3. Od Begove staze do vrha ok 1,5 h.

3. SAMARSKE STIJENE (KT-3) – LJUSKA U BIJELIM STIJENAMA (KT-4), 1,45 h.

Samarske stijene

Vrh se nalazi na 1302 m/nm. Samarske stijene su izuzetno lijepe, ali međusobno nepovezane skupine stijena često bizarnih oblika, te svojom bjelinom razbijaju zeleni šumski plašt u koji su skrivene. Za razliku od komadnih i monolitnih stijena, ove su položito, samarasto oblikovane, pa im otuda i potječe naziv. Tik ispod vrha, u stijene ulazi markacija MPP-a koja prolaznika vodi kroz najljepše predjele Samarskih stijena. Zavisno od fizičke spremnosti, obilazak traje oko 4 – 5 sati, a izlaz markacije je par minuta prije Ratkovog skloništa. Vodič MPP-a može se nabaviti u domu u Tuku ili na ručiti na adresi HPD “Bijele stijene” iz Mrkoplja.

Za nastavak KPP-a valja se vratiti niz stijenu do raskrižja na rubu dolca i krenuti desno, na istok, dobro označenom stazom što vodi do Ratkovog skloništa. Slijedeći markaciju stazom koja je više manje položita, za 40 min pristiže se na manju čistinu na kojoj je raskrižje. U desno, na jug staza vodi do Ratkovog skloništa, 5 min. Također tu je izlaz spomenute staze MPP-a. Treba pripaziti na markacije koje se ovdje križaju, ali su sve korektno označene s putokazima.

Ratkovo sklonište

Sigurno je jedno od najoriginalnijih skloništa u Hrvatskoj. Smješteno je u polupećini stijene Šerpas, tako da ga stijena nadvisuje kao osebujni prirodni krov. Nekada je ovdje bilo skromno (ali romantično) sklonište što su ga izgradili zagrebački sveučilištarci, članovi PD "Velebit". Nečijim nemarom izgorjelo je početkom 1982 god. Sagorjelo je sklonište, ali nisu sagorjeli zanos i ljubav sveučilištaraca za prirodne ljepote Samarskih stijena. Velikim trudom i zanosom članovi PD "Velebit" podigli su novo, još ljepše sklonište i otvorili ga za javnost 1983 god. U skloništu ima 20 ležajeva, peć i osnovni neophodni pribor. Ispred skloništa je cisterna iz koje se voda crpi ručnom pumpom. Tijekom 2008. god. sklonište je obnovljeno.

Pristupi s kloništu

- iz Jasenka automobilom cestom za Novi i zatim Begovom stazom. Skrenuti odvojkom na lijevo (jug) kod 13 km. Dalje markacijom do skloništa 30 min.
- Iz Mrkoplja, preko Vojnog tuka automobilom Begovom stazom do spomenutog odvojka na desno (jug) kod 13. Km. Dalje kako je spomenuto u prethodnom prilazu.

Izleti iz Ratkovog s kloništa

Samarske stijene su izuzetno atraktivne zbog raznolikih geomorfoloških pojava (tunel kroz Šerpas, Katedrala, Šerpas, Div), ali se obilazak bez markacija preporučuje samo dobrim poznavaočima stijena. Danas je kroz Samarske stijene provedena obilaznica Mrkopaljskog planinarskog puta (MPP) kroz najljepše predjele stijena tako da se to razgledavanje preporučuje posjetiocima skloništa. Potpun obilazak traje oko 4 h ali se može i skratiti. Obilaznicom upravlja i održava ju HPD "Bijele stijene" iz Mrkoplja.

Od križanja puteva, markacija KPP-a skreće na lijevo (sjever) preko malog prijevoja i zatim se spušta do spoja sa uzdužnom stazom kojom se pristupa od Begove staze do Ratkovog skloništa. Dalje u istom, sjevernom smjeru oko 1 min hoda dolazi se do novog raskrižja. Markacija u istom smjeru vodi prema Begovoj stazi dok se na desno (u smjeru istoka) odvaja markacija KPP-a i ulazi u područje Bijelih stijena. Ta dionica KPP-a do Bijelih stijena naziva se "Vihoraški put".

Vihoraški put

Nastao je na zamisao vjernog prijatelja Milovana Dlouhija – Mišonje i zanosom Želimira Kanture, a uz nesebičnu pomoć članova PD "Vihor". Put je istražen, trasiran i označen 1973/74 godine, te je javnosti predan povodom stote obljetnice hrvatskog planinarstva. Staza je provedena kroz dotada netaknutu prirodu te svakog prolaznika oduševi svojom raznolikošću i ljepotama fantastičnih oblika stijena koje se smjenjuju zaravnatim docima i gustom šumom.

Naša staza u blagom luku obilazi šumovitu glavicu te se s druge strane spušta između kamenih gromada u plitku vrtaču. Odatle treba ići uzbrdo i slijedeći markaciju obići vrtaču što se s lijeve strane naglo otvara ispod staze. Put vodi kroz izuzetno uzbudljiv krajolik, da bi oko kamenog nosa prolazila neposredno iznad vrtače, uskom policom nazvanom "balkon". Odatle blago niz brijeg, pa gotovo po izohipsi usporedo s vrtačom s lijeve strane do prijevoja. Nakon silaska i obilaska velike kamene stijene, lijevo dolje je vrtača puna oborenih stabala i kamenih gromada; staza vodi rubom suhog korita (Suha dolina) do pod stijenu, oko 35 min od odvojka ispod Samarskih stijena. Ovdje je raskrižje. Na lijevo se stiže do Ačkove doline dok ravno nastavlja trasa KPP-a.

Ačkova dolina

Lijevo od raskrižja u smjeru sjevera, označena je staza kojom se penjući uzbrdo za oko 10 min stiže na omanju zaravan u šumi u kojoj je trostruko raskrižje. Markacijom lijevo nizbrdo u sjevernom smjeru ulazi se u Ačkovu dolinu, 1 min. Polulijevo od raskrižja

markacija vodi položito pa zatim strmo nizbrdo prelijepim krajolikom kroz stijene i šumu do Begove staze, 35 min. Markacijom desno, na istok uzbrdo od zaravni prolazeći kroz stijene nakon 20 min izlazi se iznad Natašinog dola. Slijedeći dobru markaciju stazom se spušta između dviju izrazitih stjenovitih barijera te nakon 5 min hoda izlazi se u Natašin dol gdje se sastaje s glavnom stazom KPP-a koja dolazi iz Suhe doline.

Ovaj predio bio je gotovo nepoznat. Istražio ga je član PD "Vihor" Milovan Dlouhi, a stazu su položili i označili članovi PD "Vihor" i HPD "Kapela" pod vodstvom Ž. Kanture. Na jednoj stijeni postavljena je spomen ploča u znak sjećanja na prerano umrlog Stipicu Mesića Ačkog. Stradao je kao alpinistički instruktor u Maloj Mojstrovki u Sloveniji. Ako je negdje priroda učinila umjetničko djelo onda su stijene Ačkove doline najljepši park skulptura, sazvučje silovitih okomica, raspucanih točila i žljebina, sunovraćenih gromada i nježnog gorskog cvijeća.

Od raskrižja s odvojkom puta prema Ačkovoj dolini, staza KPP-a nastavlja se strmo uzbrdo u istočnom, odnosno sjeveroistočnom smjeru te za 25 min stiže do Natašinog dola, omanje zaravni usred stijena. Od raskrižja staze ispod Samarskih stijena do Natašinog dola je oko 1 h. Varijanta dolaska preko Ačkove doline duža je za oko 15 min.

Iz Natašinog dola ide se stazom u Ljusku (10 min). Lakša je varijanta prema osamljenoj jeli, pa kroz razvedenu stijenu, osiguranu sajlom i ljestvama (izgradili i postavili članovi i omladinska sekcija PD "Vihor", obnovljena 1999 god) do dna Ljuske. Druga je varijanta kroz stijenu iznad Natašinog dola samo za vještije planinare jer zahtijeva slobodno spuštanje niz stijenu, koja je doduše razvedena ali ne i osigurana.

Ljuska

To je izuzetno lijepa prirodna tvorevina. Kada se gleda s okolnih vrhova u pravcu njenog prostiranja, daje dojam orahove ljuske pa joj je prema tome i pripao naziv. Na njenom dnu postavljene su ljestve kojima se lako izlazi na njen gornji dio. Neposredno po izlasku s lijeve strane je kutija s upisnom knjigom i žigom "Vihoraškog puta" a na stijeni, također s lijeve strane (sjever) smještena je kutija s upisnom knjigom i žigom KT-4.

4. LJUSKA U BIJELIM STIJENAMA (KT-4) – VRH BIJELIH STIJENA (KT-5), 2 h

Od upisne kutije u Ljusci valja ići naprijed u istočnom smjeru te se spustiti niz dobro razvedenu stijenu (oko 3 min) pa preko omanjeg sipara naglo se popeti uz brijeg. U nastavku put prolazi podnožjem izrazitog stjenovitog grebena i to s lijeve, sjeverne strane dok je s desne duboka vrtača. Put se penje uz samu stijenu te postupno ide do omanjeg prijevoja a zatim se strmo spušta u dolac i uspinje na drugu stranu te na kraju izlazi u veliki dolac nazvan Zelena dolina. Od Natašinoz dola do Zelene doline je sat hoda.

Zelena dolina

To je ljupka dolina zatvorena na sjeveru stijenom dok se s juga otvara pogled na Samarske stijene. S istoka i zapada su također lijepe stijene, pa dolina izgleda kao prirodni amfiteatar.

Staza se iza Zelene doline naglo uspinje te uz samu stijenu prolazi kroz mali prijevoj i spušta na drugu stranu u vrtaču. Nakon što put zaobiđe pošumljenu stijenu, spušta se u omanji dolac. Ispod velike stijene, s desne strane (južno) odvaja se markirana staza za Ratkov vrh (1314 m), a desetak metara dalje odvaja se lijevo (sjeveroistok) markacija za vrh Boce. Nakon daljih 300 m puta dolazi se na raskrižje. S lijeve strane (istok) dolazi markirani put s Begove staze kojim se kroz Klanac kostura penje do Vrha i kuće na Bijelim stijenama. Od tog raskrižja trasa KPP-a slijedi taj prilaz na Bijele stijene. Od raskrižja ravno naprijed, u južnom smjeru strmo uz brijeg između stijena do vršne stijene Bijelih stijena (30 min). Izlazak na sam vrh Bijelih stijena osiguran je sajlom. Od Zelene doline do vrha Bijelih stijena treba sat hoda.

Bijele stijene

Vrh Bijelih stijena nalazi se na 1335 m/nm. To je svakako dominantna točka cijelog puta. Svuda naokolo strše stijene, tornjevi i šiljci najbizarnijeg oblika. Vidici su s vrha otvoreni na sve strane. Na jugu se nazire golemi Velebit. Bliže se pogled zaustavlja na Velikoj

javornici, sljedećoj točki na KPP-u. Na jugozapadu se proteže Ričičko bilo a pogled na Kolovratske stijene zaklanja omanji vrh. Na zapadu kroz usjeklinu između bregova za vedra dana vidi se more s otocima u daljini. Na sjeverozapadu pogled se zaustavlja na Burnom Bitoraju a dalje na Risnjaku. Daleko na obzoru mogu se nazreti Julijske alpe. Na sjever pogled zaklanja markantni greben Bjelolasice. Pogled na istok i jugoistok seže do Kleka koji se ističe svojim usamljenim položajem dok je pod nama zeleno Jasenačko polje. Na samom vrhu nalazi se kutija sa žigom i upisnom knjigom KT-5.

S vrha Bijelih stijena silazak do kuće i skloništa moguć je po dva dobro označena puta od kojih svaki u 10 minutnom hodu pruža posebne užitke. Oba se puta sastaju u zaklonjenom dolcu u kojem je smještena kuća na Bijelim stijenama. Pedesetak metara dalje na jug dolazi se do drugog dolca u kojem je izgrađeno sklonište "Miroslav Hirtz".

Kuća na Bijelim stijenama

Sadašnja kuća na Bijelim stijenama izgrađena je 1968 god. marom članova HPD "Kapela" (tada PD "R. Končar") iz Zagreba. Kuća je potpuno opremljena a kapacitet spavanja je 15 osoba. Otvorena je u dane dežurstva, a to je u pravilu od 15. svibnja do 15. listopada. Pruža nužnu opskrbu u piću te mogućnost pripremanja hrane. Izvan dežurstva kao i za veće grupe potrebno se je unaprijed najaviti planinarskom društvu HPD "Kapela" iz Zagreba, Maksimirska c. 51.

Ranija planinarska kuća nazvana po znanstveniku i zaljubljeniku u ljepote Bijelih stijena, Dragutinu Hirtzu, Hirčevom kućom, nalazila se južnije od sadašnje, gotovo u sredini dolca. Izgrađena je 1928 god. Tijekom drugog svjetskog rata zapaljena je i uništena. Obnovljena je marom članova PD "Velebit" iz Zagreba 1952. god. Međutim, zbog loše odabranog mjesta kameni zidovi bili su skoro uvijek vlažni (treba reći da je kuća bila u snijegu oko pola godine!) tako da je bila neupotrebljiva izuzev ljeta. S toga je sadašnja kuća pomaknuta pod stijenu i izdignuta na stupove, dok je konstrukcija drvena. Taj se način gradnje u ovim klimatskim uvjetima pokazao izuzetno dobrim tako da su ostali objekti slično građeni (sklonište "Miroslav Hirtz" na Bijelim stijenama, sklonište na Bjelolasici). Kameni materijal od ostataka stare Hirčeve kuće iskorišten je u gradnji novog doma i skloništa tako da je od nje danas ostala samo vrlo dobra i upotrebljiva cisterna za vodu.

Sklonište "Miroslav Hirtz" na Bijelim stijenama.

Kako bi planinari mogli boraviti u predjelu Bijelih stijena i kada kuća nije otvorena, HPD "Kapela" uz pomoć članova PD "Vihor" izgradilo je lijepo drveno sklonište u susjednom dolcu i predalo ga na upotrebu 1975. god. Međutim, to je sklonište izgorjelo nepažnjom u zimi 1976 a te iste godine podignuto je novo koje je nazvano imenom zaslužnog planinara i znanstvenika Miroslava Hirtza, sina Dragutina Hirtza. Sklonište je kapaciteta 20 osoba te ima nužnu opremu. Skloništem upravlja HPD "Kapela" iz Zagreba.

Pristupi domu i skloništu

Osim već opisanog pristupa sa Begove staze kroz Klanac kostura ("Riječki pristup") do doma i skloništa moguće je doći sa strane Jasenka. Taj je pristup povoljniji posjetiteljima iz pravca Zagreba i sjeverne Hrvatske. Na dva kilometra od Jasenka asfaltnom cestom prema Novom i Drežnici odvaja se udesno (na sjever) šumska cesta nazvana Begovom stazom koja vodi sve do Vojnog Tuka. Od tog raskrižja markiran je pristup do doma i skloništa. Najprije se ide oko 500 m cestom a zatim na desnom zaokretu ceste (na istok) markirana staza se odvaja i ulazi u šumu postepeno se penjući ponovno do spoja sa cestom (30 min). Nastavak je cestom oko 1 km do raskrižja sa šumskom cestom na lijevo (zapad). Taj odvojak je novijeg datuma i izgrađen je za potrebe šumarije. Tim se odvojkom dosta strmo za oko 35 min stiže do mjesta nazvanog "parkiralište" – naime do tuda je moguć i pristup automobilom. S tog mjesta markacija skreće u šumu u smjeru sjeverozapada. Iznad parkirališta, s lijeve strane (južno), podignuto je malo drveno sklonište kao odmorište i zaštita od nevremena. Markirana,

dobro vidljiva staza uspinje stalno uzbrdo sve do raskrižja gdje se na lijevo (na jug) odvaja trasa KPP-a za Veliku Javornicu. Od parkirališta do odvojka oko 40 min. Od tog raskrižja ima još oko 10 min do doma, odnosno skloništa na Bijelim stijenama.

5. VRH BIJELIH STIJENA (KT-5) – VELIKA JAVORNICA (KT-6), 1,15 H

Od kuće na Bijelim stijenama valja poći u južnom smjeru putom što vodi prema Jasenku (10 min). Na raskrižju treba krenuti desno, stalno u južnom smjeru prema uputi smjerokaza, dok lijevo ostaje put za Jasenak. Kratko se silazi u manji dolac, a zatim se uspinje bočno uz brijeg (približno 10 min). U nastavku puta silazi se do velike kamene gromade nazvane Vrata.

Tik prije Vrata na lijevo prema istoku odvaja se markacija kojom se može doći do divovske jele (zaštićeni spomenik prirode) i spustiti se par minuta prije parkirališta, odnosno mjesta odakle započinje uspon na Bijele stijene.

Od Vrata put vodi naglo uz brijeg, stalno u južnom i jugoistočnom smjeru, podnožjem stijena a zatim uz nekoliko serpentina do prijevoja. Lijevo se nalazi kamena skupina koja je nalik na mjesečev pejzaž pa je nazvana Mjesečevom glavom (30 min od Vrata). U šumovitoj zaravni iza Mjesečeve glave sagrađeno je malo sklonište, nadstrešnica, identično onom iznad parkirališta, (vidi opis puta na Bijele stijene iz Jasenka). Put nastavlja kroz šumovitu zaravan Tiha dolina a zatim skreće blago u lijevo, prema istoku pobočjem glavnog bila Velike javornice. Nakon 10 min strmijeg uspona, pod kraj kroz stijene, izbija se neposredno pred vrh Velike Javornice na kome se nalazi kutija sa žigom KT-6.

Velika Javornica

Nadmorska joj je visina 1375 m. To je zrakast greben s više pobočnih grana. Grebenom se može nastaviti do zanimljivog isturenog jugoistočnog vrha odakle je lijep pogled na Jasenačko i Drežničko polje, Klek te Velebit. Prema jugozapadu, odnosno moru, vidik zatvara greben Kolovratskih stijena te Ričičkog bila.

6. VELIKA JAVORNICA (KT-6) – SKLONIŠTE U DULIBI (KT-7), 4 h

S vrha na kojem je smještena kutija sa žigom vratiti se natrag na stazu (2 min) i zatim skrenuti ulijevo, na jug ispod glavnog grebena i jugoistočnog vrha. Ovdje staza zakreće u desno, na zapad i strmo se spušta na omanju zaravan. U nastavku je staza položita kroz mladu šumu, a zatim se spušta kroz dobro razvedenu stijenu prirodnim serpentinama na šumsku vlaklu te njome zakreće u južnom smjeru. Nakon 100 m hoda vlakom prolazi se kraj nestalnog uzvora koji se pojavljuje samo u vrijeme snijega i kiša a nestaje u ljetnim mjesecima. To mjesto nazvano je Kristinin izvor. Od Velike Jvornice do Kristininog izvora potrebno je oko 45 min. Nastavljamo dalje vlakom preko kamene zaravni, obilazeći s lijeve, istočne strane izraziti vrh – Krpan bilo (1280 m). Put se postupno spušta u lijevo do prekrasne Bunjevačke poljane. Naročito je interesantno u rano proljeće, kad je jedan dio poljane pod snijegom, a u drugom, osunčanom dijelu, cvjetaju prvi vjesnici proljeća. Staza i dalje nastavlja u južnom smjeru te presijeca poljanu i ponovo ulazi u šumu. Put se nastavlja do omanjeg prijevoja a zatim, slijedeći oznaku, treba ići oko 400 m blago uzbrdo do dolca što ga krasi tri javora stara nekoliko stotina godina. Odatle mu i potječe naziv Tri javora. Nastaviti vlakom južno te nakon 10 min izaći na omanju zaravan. Od tog mjesta se može strmo nizbrdo izaći na cestu Jasenak – Novi Vinodolski (20 min). Jasenak je od mjesta silaska udaljen oko 10 km.

Naš put izrazitom vlakom skreće udesno, sve do njenog spoja sa šumskom cestom (15 min). U nastavku ići cestom do mjesta na kojem čini serpentinu (u lijevo), a potom skrenuti u desno i idući vlakom kroz gusti bukvik ponovno izbiti na cestu (5 min). Nakon 10 min hoda cestom stižemo do vidljivog okretišta. Napustiti ovdje cestu i skrenuti udesno, na zapad, zaraslom vlakom. Staza vijuga kroz gustiš i jedva vidljivu vlaklu postepeno se dižući do omanjeg prijevoja (10 min). Iza prijevoja staza laganim spustom izbija na cestu koju siječe i ulazi na livadu iza ostataka nekadašnje oštarije, stari Stalak. Tu staza ponovno izbija na Rudolfinu, lijepo izvedenu cestu od Ogulina preko Jasenka do Novog krajem prošlog stoljeća. Danas je ta cesta asfaltirana od Ogulina do iza Jasenka, odakle nastavlja makadamom do šumarske kuće ispod V. Javornice (Javorak), zatim slijedi dio od oko 5 km asfaltiranog dijela, pa zatim opet makadam, da bi iza šumarske kuće na Mošunama izašli na asfaltni dioceste koji vodi sve do Novog Vinodolskog.

Naša markacija nastavlja od starog Stalka Rudolfinom u desno, na zapad, oko 300 m te dolazi do lugarnice na Stalku. Ukupno od vrha V. Javornice do Stalka ima 2 h hoda.

Stalak

Lugarnica Stalak je nekad bila dobro održavana šumarska kuća. Međutim, danas je u lošem stanju, s jednom polovicom zgrade otvorenom. Namjera je planinarskog društva iz Crikvenice preuzeti zgradu i urediti dio u sklonište. Pored kuće je cisterna u kojoj je voda dvojbene kvalitete. Od lugarnice se može cestom u Jasenak (12 km) ili u Novi Vinodolski (30 km).

Od Stalka na jug markacija nastavlja iza kuće kroz lijepu šumu, blago se spuštajući do šumske ceste (15 min). Staza siječe cestu i vijuga kroz šumu, i to najprije lagano nizbrdo, a zatim strmije do druge šumske ceste (20 min). Na cesti je postavljen smjerokaz koji upućuje na desno, na zapad, te cestom oko 15 min. Pri kraju je napušta ali ide usporedo s njom starim šumskim putem sve do starog skloništa u Dulibi. Od Stalka do starog skloništa potrebno je 1 h hoda.

Staro sklonište u Dulibi

Sklonište je smješteno pored šumske ceste što spaja Rudolfinu s afaltnom cestom Tomići – Alan. To je drvena baraka osposobljena marom članova HPD “Vihor” i HPD “Kapela”. Sklonište je izgrađeno 1979 god. iz veće barake koju je zajedno s lokacijom stavila na raspolaganje šumarija Novi Vinodolski. Ona je također dala i temeljnu građu na koju je kuća postavljena. Sklonište se više ne održava od 1991. god. kada je osposobljeno novo

sklonište tzv. “Zelena kuća”, 1 h hoda u pravcu Kolovratskih stijena. Uz sklonište je velika cisterna s vodom dvojbene kvalitete.

Od starog skloništa krenuti cestom uz cisternu, u sjevernom smjeru oko 50 m. Ovdje treba napustiti cestu (smjerokaz) i skrenuti u lijevo na zapad šumskom vlakom. Staza vijuga između prorijeđenih, ali prekrasnih stabala jela i bukava. Impresivna je njihova visina i vitkost. Put je ovdje lijepo položen; doima se kao da šetate kroz kakav perivoj, a ne kroz nekadašnju prašumu Gluhe Kapele. Nakon 15 min počinje postupni uspon do proplanka na kome se uzdižu mlade jele posađene 1979. god. kad je objavljeno prvo izdanje vodiča. Danas je to već izrasla šuma tako da se staza mora probijati kroz gusto raslinje bez vidika. Skreće se na lijevo, na istok i nakon manjeg uspona nastavlja se skrećući na jug uskim grebenom što kao most vijuga između dubokih vrtača s lijeve strane i uske doline s desne strane. Kada se dolina i staza sastanu, treba skrenuti u lijevo i popeti se na brijeg te izbiti na šumsku cestu kojom se na desno (sjever) može doći do Rudolfine, a na lijevo (jug) do ceste za Alan. Odmah pored ceste nalazi se lugarnica pod Ričičkim bilom, tzv. “zelena kuća” u kome je danas smješteno, u jednom dijelu kuće, novo sklonište u Dulibi. Od starog do novog skloništa ima oko 1 h hoda.

Sklonište u Dulibi (novo)

Zbog dotrajalosti starog skloništa bilo je potrebno naći novo rješenje za smještaj što je ostvareno zahvaljujući susretljivosti šumarije iz Novog koja je odobrila korištenje dijela velike lugarnice pod Ričičkim bilom poznate pod imenom “zelena kuća”. Tijekom 1990 god. u dvije radne akcije članova HPD “Vihor” i HPD “Kapela” osposobljene su dvije prostorije. U manjoj se nalazi poeć i stol s klupom, dok je veća uređena u spavaonicu sa 12 ležaja (jogi madraci). Ostali dio lugarnice je neiskorišten te u nuždi može također poslužiti kao sklonište. Ispred kuće je velika cisterna s pitkom vodom. Sklonište održava Odbor KPP-a i u njemu je smješten žig KT-7.

Izleti iz skloništa

- Sjeverni vrh Kolovratskih stijena. Od skloništa odmah preko ceste u zapadnom smjeru strmim usponom, najprije vlakom a zatim bez puta te se za oko 30 min izlazi na sjeverni završetak grebena Kolovratskih stijena. Od grebena na lijevo počinju stijene sa najvišim vrhom 1089 m, koji je samo dva metra niži od glavnog – južnog. U nastavku se može za oko 1 h doći do južnog vrha ali je potrebna dobra kondicija i snalaženje među stijenama. U sjevernom smjeru od prijevoja greben prelazi u šumoviti Zapadak, a zatim se nastavlja prema Ričičkom bilu.

7. SKLONIŠTE U DULIBI (KT-7) – KOLOVRATSKE STIJENE (KT-8), 1 h

Od novog skloništa u Dulibi markacija slijedi šumsku cestu u smjeru juga oko 2 km. Smjerokazom je označeno mjesto na kojem markacija napušta cestu u desno, u zapadnom smjeru idući vlakom uzbrdo oko 20 min.

Inače, cesta nastavlja dalje te se njiome može izaći na sftaltnu cestu Tomići – Alan. Iz Alana se može dalje nastaviti prema Krivom Putu ili produžiti na zapad prema Luci Krmpotskoj te dalje sve do jadranske ceste, odnosno Klenovice na moru.

Od prestanka vlake staza se penje strmo u zavojima do prijevoja ispod južnog, glavnog vrha Kolovratskih stijena. Od skloništa do prijevoja ima 1 h hoda. Na prijevoju je uputno ostaviti naprtnjače, a zatim ići odvojkom desno, u sjevernom smjeru usponom kroz lijepo razvedenu stijenu te izaći na vrh Kolovratskih stijena, 10 min. Kutija sa žigom smještena je na stijeni tik ispod vrha.

8. KOLOVRATSKE STIJENE (KT-8) – VINIŠTE (KT-9), 2 h 45 min

Kolovratske stijene

Kolovratske stijene čine rastrgani stjenoviti greben dug oko 1 km. Ima dvije vršne točke. Jedna je na 1082 m/nm (sjeverna) a druga 1091 m/nm (južna). Vrh je izrazita stijena

visoka između 15 – 20 m s vrlo lijepim liticama koje se naročito ističu u vrijeme kada šuma nema lišća. S vrha se pružaju lijepi vidici na cijelu Dulibu, kuću na Stalku. a preko nje na Veliku Javornicu. Veoma se lijepo vidi u pravcu jugoistoka vrh Alija i u daljini Velebit.

S vrha se valja vratiti do prijevoja a zatim se se spustiti niz brijeg, slijedeći marakaciju prema jugoistoku do mjesta gdje staza čini zavoj u desno. Ovdje je važno raskrižje. U smjeru juga nastavkom vlake moguće je stići za oko 20 min do asfaltne ceste i tzv. «Rušičke kuće». To je u stvari nekadašnja šumska baraka koja je i danas dobro očuvana. Za nuždu je moguće u njoj prespavati jer je stalno otvorena.

Markacija KPP-a od raskrižja skreće u desno nizbrdo u zapadnom smjeru do spoja sa šumskom cestom što od Rušičke kuće vodi preko Ričičkog bila u Dulibu. Cestu valja presjeći i nastaviti stazom što se niz nekadašnje sjenokoše spušta u Kolovratsko polje. Još se i danas vide ostaci gromača što su dijelile granice posjeda jer se u prošlosti ovdje intezivno živjelo. Staza vodi kroz polje, pored lovačke čeke prema jugozapadu i zatim blago polulijevo sve do podnožja brda – Černi vrh. Ovdje nastaje prirodna udolina što se prostrala između bezimene kote 1038 s lijeve, južne strane i Černog vrha s desne, sjeverne strane. Staza skreće u lijevo (jug) te se u serpentinama uzdiže na sam prijevoj.

Nedavno je preko prijevoja izgrađena nova šumska cesta koja kreće prema Sučevića bilu (jug). Inače, od Rušičke kuće probijena je također cesta koja južno zaobilazi Kolovratsko polje i od koje se na prijevoj ispod Černog bila odvaja spomenuta nova cesta. U nastavku cesta vijuga grebenom prema Černom vrhu zaobilazi ga s istočne strane i spaja se s cestom koja od Rušičke kuće presijeca Kolovratsko polje i produžuje mimo Zapatka i Ričičkog bila.

Staza u nastavku prelazi novu cestu i slijedi nekadašnji gospodarski put. Samo 50 m ispred prijevoja s desne strane kojih 10 koraka u šumi je izuzetan vidikovac s pogledom na plavetnilo Jadrana. U nastavku ravno naprijed, na jug, te za oko 3 min izbijamo na proplanak s kojeg se lijepo vide nekadašnji plodni vrtovi Luke Krmpotske. Sada izrazito vidljivim putem ići oko 5 min pazeći da se kod smjerokaza kod gromače skrene udesno na zapad. Put inače dalje nastavlja prema Luci Krmpotskoj. Markacija se vidljivom stazom spušta u zavojima do doline i izbija na novo sagrađenu cestu. Preći cestu i položitom stazom u zapadnom smjeru za 5 min izbiti na asfaltnu cestu Luka Krmpotska – Omari.

Luka Krmpotska

Od mjesta gdje KPP presijeca asfaltnu cestu, idući ulijevo, na jug (10 min), nalazi se zaselak Luka Krmpotska. Tu su preostale jedino kuće u kojima danas živi samo par stalnih stanovnika. U selu je lovački dom, danas ugostiteljski objekt u zakupu Zvonka Kalanja u kojem se može dobiti preko ljeta piće i hrana. Ako se ode do lovačkog doma nije se potrebno vraćati do markirane staze, već od doma ići približno 100 m naprijed do mjesta gdje cesta dotiče brdo, a zatim skrenuti s asfalta udesno, na zapad, i nekom od vidljivih staza okomito preko brda spuštati se na drugu, jugozapadnu stranu sve do zaseoka Zadrinak (Bačići) u kome je danas samo jedna kuća sa stalnim stanovnicima. Ispred kuće postoji cisterna s dobrom vodom.

KPP nastavlja ravno preko ceste Luka Krmpotska – Omari ostavljajući lijepo uređenu vikendicu s desne strane te slijedi dobro vidljivu i označenu stazu koja poludesno, jugozapadno vodi prema kamenoj glavici. S kamene glavice vidi se zaselak Zadrinak (Bačići) do kojeg vodi zmijoliko asfaltna cesta. Od Luke Krmpotske do Zadrinka dolazi se približno za 30 min. U Zadrinku valja asfaltom u desno, sjeverozapadnom smjeru te se približno za 20 min stiže u zaselak Drsnik. Selo je napušteno, no postoji jedna uzdržavana kuća, povremeno nastanjena. Pored te je kuće i cisterna s pitkom vodom. Cestom ići do zadnje ruševne kuće i tada markacija zakreće ulijevo u zapadnom smjeru na vidljivi seoski put koji u serpentinama vodi do velikog proplanka preko kojeg je nedavno izgrađen makadamski put. Markacija prelazi cestu te vijuga kroz mladu borovu šumu koja je danas neusporedivo viša od one koju smo zatekli pri trasiranju puta 1979. god. S lijeve strane se vidi suhozid a preko njega posađena visoka borova šuma. Kada se put približi najbližoj točki suhozida ulijevo, na zapad, odvaja se staza na vidikovac – Kita (kota 657). Ostavite naprtnjaču i pođite pogledati nezaboravan vidik na Velebit, otoke, Klenovicu, na stari grad Ledenice i slikovito sklonište u Viništu.

U nastavku valja slijediti put što vijuga između ograda nekadašnjih plantaža borove šume da bi na kraju polagano se spuštajući kroz visoku makiju zaustavila se pred kućom u Viništu (25 min).

9. VINIŠTE (KT-9) - KLENOVICA (KT-10), (45 min)

Vinište

Danas je to pusto selo s dvije sačuvane kuće. U rujnu 1981. g. umrla je 76 godišnja Anka Komadina, posljednji stanovnik Viništa. Razumijevanjem tadašnjeg SIZ-a socijalne zaštite Novi Vinodolski kuća u kojoj je živjela pokojna Anka Komadina dana je na korištenje društvima HPD "Vihor" i HPD "Kapela". Do 1989. g. kuća je bila otvoreno sklonište. Te godine, u više radnih akcija, dograđen je dio kuće, obnovljen krov te uređena prizemna prostorija, ranije drvarnica bake Anke. Danas je u gornjem dijelu dom s dvije prostorije. U prvoj je prostoriji kuhinja a služi i kao dnevni boravak dok su u odvojenoj, manjoj prostoriji smješteni skupni ležajevi za 16 osoba. U domu se nalazi peć i sav nužan pribor. Rasvjeta je izvedena pomoću fotonaponskog modula i akumulatora. Ispred kuće je lijepo dvorište popločano kamenom, s ugrađenim stolom i velikim roštiljem. U prizemnom dijelu kuće uređeno je sklonište, stalno otvoreno, sa sedam ležajeva i peći. U njemu se nalazi i žig KT-9. Zapadno pored kuće, prema moru, lijepe su livade s posađenim smokvama i trešnjama. Pogodno je za kampiranje. Ispred ulaza u sklonište smještena je lijepo obzidana cisterna izgrađena 1856 g. a obnovljena je marom članova društava 1990. g. Pored cisterne izgrađen je i sanitarni čvor, a pored doma u ostacima nekadašnje velike kuće smješteno je spremište za alat i druge potrepštine. Iznad doma, na ostacima ruševne kućice podignuta je drvarnica – sve marom članova HPD „Vihor“.

Kućom i skloništem upravlja Odbor KPP-a. Boravak u domu moguć je uz najavu kod pojedinih društava. Od 1997. g. uvedena su ljetna dežurstva u domu, tako da je moguće provesti nekoliko dana u prelijepom ambijentu primorskog ugođaja. Boravak u domu s

malom udaljenosti do mora (40 min) omogućuje pravo planinarsko ljetovanje. Za sve obavijesti javiti se na adrese društava.

Izleti iz doma

- Stari grad Ledinice (1,30 h) – djelomično markirano
- Groblje pored Ledinica a ispod starog grada u kojem je i grob Anke Komadine uređen od pklaninara.

U nastavku se Kapelskim planinarskim putem prolazi pored cisterne te se preko terasa nekadašnjih vrtova spušta u jugozapadnom smjeru do makadamske ceste koja povezuje uzdužno Ledinice s Drinkom. Ta cesta izlazi u smjeru Drinka na asfaltnu cestu Alan – Jadranska cesta a u smjeru Ledinica na cestu Novi Vionodolski – Ogulin. Nasuprot mjestu gdje markacija izlazi na makadamsku cestu nalazi se usamljeni veliki bor ispod kojeg je mala kapelica Sv. Karmele gdje je baka Anka Komadina nalazila svoj utok i mir. Pored kapelice se odvaja markirani put („Jurin put“) kojim se za oko 30 min stiže na magistralu u mjesto Kalanj u kojem se nalazi i autobusna stanica.

Markacija KPP-a ide od kapelice cestom na jug oko 50 m i zatim skreće na desno u smjeru mora na zapad vidljivom stazom i putokazom. Put vodi s lijeve strane vododerine i ide naniže usporedno s njome prema moru, da bi na kraju, prošavši pored suhozida skrenuo desno do dna obrasle vododerine i prošao kroz propust (tunel) ispod Jadranske ceste.

Na raskrižju s asfaltnom cestom iza propusta ići desno, približno 300 m, a zatim ulijevo nizbrdo asfaltnim putem spustiti se do gostionice “Pod orajem” koja se nalazi na samoj obali mora. Ispred gostionice je nepresušan izvor koji neposredno utječe u more. Na ogradi pored gostione, odnosno trgovine, smješten je lijepo oblikovan pregledni plan KPP-a, dar našeg prijatelja, akademskog slikara Antona Bičanića. U bistrou preko puta gostionice nalazi se i žig, KT-10.

Klenovica

Nekad malo, ljupko turističko – ribarsko mjesto. Danas je izgrađeno mnogo novih kuća, pretežno za odmor. Nalazi se na pola puta između Novog Vinodolskog i Senja. Klenovica ima i omanji hotel “Vila Lostura” a moguće je prespavati i u privatnom smještaju. U neposrednoj blizini hotela uz obalu smješten je autokamp i konoba.

Pristup

Zagreb – Gornje Jelenje – Novi Vinodolski (lokalni autobus vozi do Klenovice).

Zagreb – Rijeka (vlak ili autobus)

Crikvenica – Novi Vinodolski (lokalni autobus do Klenovice)

Zagreb – Senj (autobus), lokalnim autobusom do Klenovice.

U Klenovici završava (ili započinje) Kapelski planinarski put. Povratak iz Klenovice najbolje je planirati autobusom koji ima postaju na izlasku ceste iz Klenovice na Jadransku magistralu.

LITERATURA

V. Cvetišić: Na Bijelim stijenama, Hrvatski planinar, 1922.

V. Cvetišić: Sa planina i gora, Zagreb 1925.

D. Hirtz: Prirodni zemljopis Hrvatske, Zagreb 1905.

K. Bošnjak: Acta Botanica, Zagreb, 1931.

B. Gušić: Samarske i Kolovratske stijene, Hrvatski planinar, 1926.

M. Hirtz: Samarske stijene, Hrvatski planinar, 1932.

J. Poljak: Kolovratske stijene, Hrvatski planinar, 1933.

V. Blašković: Bijele stijene, Naše planine, 1949.

E. Kumičić: Bjelolasica, Naše planine, 1950.

Ž. Poljak: Vodič po Gorskom kotaru, Zagreb, 1962.

Ž. Poljak: Planine Hrvatske, Zagreb, 1986.

Z. Smerke: Bijele i samarske stijene, Varaždin, 1981.

